

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis In Qvatuor Partes Distributæ Pars ...

In qua de Virtutibus in Communi, & Theologicis, Fide, Spe & Charitate, nec
non Virtutibus Cardinalibus, præsertim Justitia & Jure, ac Religione
ceterisq[ue] annexis, & Vitiis Oppositis in particulari breviter & dilucidè
tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1663

Quæst. I. De Injuris in Bonis Animi, & Restitutione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72941](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72941)

DISPUTATIO SEXTA.

De Injurijs in Bonis Animi & Corporis, Ac Restitutione
Necessaria.

QUESTIO I.

De Injurijs in Bonis Animi, &
Restitutione.1.
Varia ani-
mi bona.In quibus
est locus in-
jurijs ac
damnis.
Privans a-
liquem usu
rationis ad
quid teneat-
ur.

ONA animi quædam sunt naturalia, ut ingenium, libertas, scientiæ naturales &c. quædam supernaturalia, ut jus ad sacramenta, status gratiæ, innocentia vitæ &c. Certumque est hominem in similibus non minus posse pati injuriâ & damna, quàm in bonis inferioribus. Sic etenim qui philtro vel aliter privat hominem v.g. sensu vel usu rationis, gravissimam injuriam cum damno ei infert; quamquam ob impossibilitatem reparandi in se aut æquivalenti, excusetur à restitutione, si tunc factis, ut penitentiam coram Deo agat, & veniam pro injuriâ petat, si auctor noscatur. Pro damno nihilominus temporali quod inde sequitur, tenetur facere compensationem, v.g. si artem lucrosam deinceps non valeat obire. In quo est paritas inter illum & mutilantem. Soletque in hujusmodi quoque intervenire læsio organi corporci.

2.
Qui peccet
& ad quid
teneatur
inducens al-
terum ad
malum per
vim vel
fraudem.Quid si vis
& fraus
absuerit.

Similiter qui alterum vi seu metu & minis, vel fraude retrahit à virtutibus, aut inducit ad peccatum, vel errores contra fidem aut mores, peccat indubiè non solum contra virtutem in cuius materia versatur peccatum alterius, sed etiam contra justitiam: cum hujusmodi vis & fraus sit aperte ei injuriola, non minus quàm in alijs materijs, ratione sibi congenitæ libertatis & juris ad illam. Quocirca obligatur talis ex justitia vim tollere, error & fraudemve deponere. Et mala quæ interim alter facit, esto per ignorantiam excusaretur, imputantur tamquam voluntaria ipsi impostori. Adeo verum est illud *Hesiodi: Malum consilium, consultori pessimum.* Immo etiam damna spiritualia, si quæ ratione hujus injuriæ alter patitur, tenetur injuriosus, quantum possibile est, in rigore reparare. Quod si verò nulla vis vel fraus intercesserit, consequenter non subsistit vera injuria, adeoque nec injusta damnificatio, quæ sit restitutioni obnoxia: nisi peccatum ad quod alter inducitur sit tertio injuriosum, v.g. si suadeatur alteri, ne debitum solvat. Quocirca pertrahens aliquem sine vi vel fraude ad malum, manet solum ex charitate obligatus in eundem correctioni scandalizati. De quo in materia de Scandalo actum est.

Hinc etiam qui per preces vel promissa sine falsis suggestionibus avertit adolescentem vel Novitium à Religione, non est obligatus ex justitia sive Religioni sive Novitio, cum non sit commissiva injustitia.

Idemque censet *Lessius c.8. dub.3.* si ita persuadetur fuga profecto, quod scilicet non tantum non fiat injuria fugitivo, sed neque Religioni, quantum ad operas religiosi temporaliter utiles, quibus exinde caret Religio, cui nimirum non erant ab ipso (qui est principalis) ex justitia debita; ut proinde suasio fugæ, esto quæ talis esset injuriola Religioni ratione juris acquisiti per professionem in religiofam personam, non tamen quatenus respicit otium, quod etiam expressè ei persuadendo, non fieret strictè injuria: quæ citra vim & fraudem non est in cooperatione, quando non est in ipso principalis agētis opere. Quemadmodum idcirco suasio solâ flectens alterum, ne leget petro pecuniam, non facit huic injuriam; quod nec ipse principalis injuriam committat, si legatum non facit. Quare præter *Lessium* sic sentit *Sanchez, Soto, Ledesma, Aragon, Navarra* apud *Lugo d.9. s.3. n.41.* qui & ipse ei ut probabili acquiescit.

Quando verò per violentiam aut fraudem quis avertit alterum ab ingressu vel perseverantia in Religione, tenetur ex justitia vim seu dolum tollere, eademque persuadere reditum, ut docet *Soto, Sanchez* & alii, & omnino verum videtur *Lugo d.9. s.3. n.28.* qui addit etiam teneri ad detrimentum, sive temporale, sive spirituale, quod ea de causa alter est passus, reparandum, si fieri possit.

Adunt præterea plures Doctores, *Scotus dist.15. qu.3. in fine, Antoninus, Paludanus, Gabriel, Sylvester, Adrianus* & alii, quos ex *Sanchez* refert *Lugo sup. n.29.* oportere ex justitia procurare, ut si alter redire nolit, alius æquivalens intret; alioquin ipsum damnificantem debere intrare. Quod postremum tamen non habet *Scotus.* Et legatur utrumque à *Soto, Sanchez* & alijs passim, ut citat & sequitur *Lugo n.30. & seqq.* eò quod in foro externo non soleat talis obligatio imponi, immo nec teneatur ad alterutrum, qui religiosum occidisset. Credo saltem (quidquid sit de rigore) Religionem facile censeri hujusmodi compensationem non exigere, quæ non videtur moribus recepta.

Ad emolumenta temporalia sperata, ad quæ Religio necdum jus habebat, & quæ

3.
Quid si
absque vi
vel fraude
avertatur
à Religione
Novitium
Aut etiam
professus.4.
Quid per-
ca causat
tum si ab-
libra cu
vel frau.

valde per accidens seu remotè ipsam tan-
gunt, probabile censet Sanchez non exten-
di onus restituendi. Lessius quòque c. 8. dub.
3. num. 15. probabile censet non teneri ad
compenfanda damna monasterii, si sedu-
ctus restituatur libertati, dum adhuc ei est
integrum (prout frequenter non est) redire,
quali deinceps solus novitus suà liberà vo-
luntate cenfatur horum damnorum causa.
Sicut qui fraudem tolleret antea resoluto
facere Petro legatù, si frans tollatur re inte-
grà, ad nil tenetur Petro. Nihilominus si
occasione fraudis vel vis illata mutarit
Novitus serid animum, deceptor videtur
causa damni, ut inquit idem Lessius sup.
Eundem ad restitutionem obligari com-
munis quoque aliorum doctrina apud Lu-
go n. 33. (qui illam sequitur cum quãdam
limitatione) tenet: quemadmodum ad re-
stitutionem tenetur impediens alterum per
vim vel fraudem à consecutione legati
vel beneficii. Quod facilius cenfitur in ca-
su singularis metus & industriae candidati,
aut etiam quando certò moraliter expecta-
tur pinguius legatum. De cetero operæ
temporaliter utiles compenfantur ordina-
riè per alios citra præjudicium, quod apud
Religionem in considerationem veniat.

inde (ut notat Augustinus sup. c. 20.) non
fuit additum proximum, uti in illo: Non
loqueris adversus proximum tuum falsum te-
stimonium. Quamvis nihilominus satis cen-
feretur fuisse inhibita occisio sui, uti &
prohibitum cenfetur falsum testimonium
contra seipsum; nimirum quia nemo sibi
seipso propinquior. Unde cum ob propin-
quitatem majorem parricida sit sceleratior
simplici homicida, sine dubio (inquit Au-
gustinus l. de patientia c. 13.) peior est, qui
se occidit: quia nemo est homini seipso pro-
pinquior.

Ratio fundamentalis est: quia nemo ha-
bet jus in vitam propriam, sed solus Deus,
cujus proinde concessio foret ad suicidium
necessaria: quæ aded non subest, ut potius
subsit strictissima prohibitio. Estque idem
judicium naturæ non obcecatae naturali-
ter insitum. Immo (ut ait Josephus lib. 3. de
Bello Judæico cap. 14.) propria manus perire
à commune omnium animalium natura des-
crepat, eoque modo res creaturam nostrum Deum
suum scelus admittitur. Nullum enim est
animal, quod ex industria vel per se moria-
tur.

Dixi propria auctoritate: jussu enim &
auctoritate Dei indubiè id liceret. Sic excu-
satur factum Sampsonis ab Augustino 1. de
civit. cap. 21. Immo nec Sampson aliter ex-
cusatur (inquit S. Doctor) quòd se ipsum
cum hostibus rursù domus oppressit, nisi quia
spiritus latenter hoc jufferat, qui per illum
miracula faciebat. Eodem modo excusari
potest factum Eleazari occidentis elephan-
tem, cujus se mole noverat opprimendum
1. Machab. 6. Sic quoque communiter
excusatur factum famosum S. Apolloniae, &
ab Augustino 1. de civit. c. 26. factum simile
aliam virginum pro custodia pudicitia
se nihilominus à tyrannis necandas occi-
dentium; quæ ab Ecclesia pro martyribus
coluntur. Quæ nihilominus (ut notat
Lessius c. 9. dub. 6. nu. 24.) censentur marty-
res, quatenus propter fidem Christi ad hoc
quodammodo fuerunt compulsæ, sic ut
moraliter cenfentur ab ipsis persecutori-
bus occisæ. Possent tamen quaramdam vir-
ginum se pro tuenda pudicitia occiden-
tium facta præter modum ex Augustino
præmissum excusari per ignorantiam incul-
patam; quæ facilius potuit in hujusmodi
simplicioribus intervenire: cum & ipse
Hieronymus in cap. 1. Jona circa finem id li-
cere, satis aperte insinuarit dicens: In per-
secutionibus non licet propria perire manu,
absque eo ubi castitas periclitatur. Alterutro
quoque horum modorum excusatur fa-
ctum Clarissarum apud VVaddingum in
Annal. Minor. ad annum 1091. n. 1. quæ
omnes hortatu & exemplo Abbatissæ sibi
nasos absciderunt, siye etiam varijs ichi-
bus facies deformarunt, ut horroni effe-
ctæ Saracenis urbem Ptolemaidam inva-
dentibus, ab eisdem non profitterentur;
à quibus

Et ratione.

7.
Licitum il-
lud facit
Dei jubentis
auctoritas.
Per quæ
excusantur
facta Samp-
sonis, Elea-
zari, Apol-
lonia, &
quarumdam
aliam
virginum.

Cur hæc uti
martyres
colantur.

Ignorantia
possent quo-
que facta
quarum-
dam virgi-
num excu-
sari.

Factum no-
tabile Cla-
rissarum
Martyrum
Ptolemaidæ.

Quid deni-
que si id fiat
circa pro-
fessum.

6.
Suicidium
propria au-
toritate
semper illi-
citurum.

Probat
auctoritate.

QUÆSTIO II.

An licitum sit Occidere vel Mutilare seipsum?

Dico I. Illicitum est, cujusvis mali
carendi cavendive causâ, occidere
propria auctoritate directè seu ex inten-
tione seipsum. Est indubitatum apud om-
nes contra quosdam ex Donatistis dictos
Circumcelliones apud Augustinum Hæresi 69.
qui per mortes varias seipfos necare con-
sueverant; adeoque veri erant diaboli mar-
tyres. Assertionem pulchre tradit idem
Augustinus 1. de civit. c. 17. & seqq. Et fi-
gnanter cap. 22. ostendit suicidium non tam
esse signum fortitudinis, quàm formidinis.
Vide etiam c. 26. & alibi.

Probat ex præcepto decalogi simpli-
citer lato & semper intellecto: Non occi-
des. Quo omnis hominis, adeoque à for-
tiori sui ipsius occisio prohibetur. Ubi pro-